

ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 28.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

2 ΜΑ·Ι·ΟΥ 1893.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΙΤΛΩΝ «ΠΡΟΕΔΡΟΥ», ΚΑΙ «ΤΟΠΟΥ ΕΠΕΧΟΝΤΟΣ».

Ἀπὸ τῆς ΣΚΖ' συνεδρίας αὐτῆς ἡ ἐνταῦθα Μεσαιωνολογικὴ Ἑταιρεία νέον ἔθετο ζήτημα τοῖς μέλεσι τοῦ Ἱστορικοῦ αὐτῆς Τμήματος «Τί σημαίνει ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν καὶ κανονικὴν ἔποψιν παρεξεταζόμενος ὁ τίτλος «προέδρου» καὶ ὁ «τόπος ἐπέχοντος». Πρὶν εἰς συζήτησιν εἰσέλθῃ ἡ Ἑταιρεία ἐψήφισεν ὅπως ἐρωτηθῇ ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασειᾶς κ. Ἀνθιμος Ἀλεξούδης, τακτικὸς ἐταῖρος, τίνα γνώμην ἔχει ἐσχηματισμένην ἐπὶ τούτῳ. Ἡ Α. Σ. ἔπεμψε τὴν γνώμην, ἣν εὐχάριστως δημοσιεύομεν, χορηγηθεῖσαν ἡμῖν, ὡς καὶ δύο ἑτέρας, τὴν τοῦ ἱερέως Aunray ἐκ Rouen καὶ τὴν τοῦ φίλου κ. Μ. Ι. Γεδεών, ἣν προφορικῶς ἀνέπτυξε μετὰ τὰς γνωμοδοτήσεις ταύτας, καὶ μετὰ τῆς ἐπίσης ἀξίαν λόγου, ἣν ὑπέβαλεν ὁ κ. Ἡλίας Ἀλεξανδρίδης. Ἡ συζήτησις ἐξακολούθησε τὴν 30 ἰουλίου, μόνον ἐπὶ τῶν δύο τούτων τίτλων.

Α΄.

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
τοῦ σεβασμιωτ. μητροπολίτου Ἀμασειᾶς
κ. ΑΝΘΙΜΟΥ.

Πρὸς τὸ ἔντιμον προεδρεῖον τῆς Ἑταρίας τῶν Μεσαιωνικῶν Ἑρευνῶν.

Ἀριθ. Πρωτ. 392.

Κύριε πρόεδρε,

Ἐγκαίρως ἔλαβον τὴν ὑπὸ ἡμερομ. 16 φεβρουαρίου, ἔ. ἔ. καὶ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2103 ἐπιστολίαν, ἣν εὐπερεστῆθητε νὰ μοι πέμψητε, δι' ἧς ἔγνων ὅτι ἡ ἐντιμὸς Ἑταιρία, ἣς ἐπαξίως προεδρεύετε καὶ τῆς ὀ-

ποίας, εὐμενεῖ ψήφῳ, ἔχω τὴν τιμὴν τοῦ διατελεῖν ὁ ὑποφαινόμενος μέλος, εἰς συζήτησιν ἱστορικῆν εἰσελθοῦσα περὶ τῆς ἱστορικῆς καὶ κανονικῆς ἐννοίας τῶν λέξεων «προέδρου» καὶ «τὸν τόπον ἐπέχοντος» προτατομένων τῶν ὀνομάτων ἐπισκοπῶν τιμῶν ἢ μητροπόλεων, ἔγνων ἵνα ἐρωτηθῆ κάμῃ τί δύναται νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῶν ὑπογραφῶν καὶ τίς ἢ κατὰ διαφόρους αἰῶνας ἐκδοχὴ τῶν λέξεων.

Καίτοι ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην χρῆζει ἐμβριθοῦς μελέτης καὶ ἐιδικότητος, οὐχ ἦντον ὅμως ἵνα μὴ ἡ σιωπὴ μου λογιθῆ ὡς παράλειψις καθήκοντος, προάγομαι διατυπῶσαι τὴν ἐμὴν γνώμην ὡς ἐξῆς. Καὶ δὴ πρῶτον μὲν περὶ τῆς λέξεως «προέδρου» σημαίνουσας τὸν ἔχοντα τὴν πρῶτην θέσιν μεταξὺ ἄλλων παρακαθημένων, γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ἀπ' αὐτῆς ἦδη τῆς ἐποχῆς τῶν θείων Ἀποστόλων, οἵτινες ἔθεντο τὰς βάσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἐκανονίσθη ἡ τηρητέα μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων τάξις, ὁρισθέντος διὰ τοῦ 12' ἀποστολικοῦ κανόνος, ἵνα οἱ ἐν ἐκάστῃ ἐπαρχίᾳ ἐπίσκοποι γινώσκωσι τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, ἦτοι τὸν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ πόλει τῆς ἐπαρχίας ἐδρεύοντα ἐπίσκοπον, τὸν ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἀ' ἁγίας Οἰκουμ. Συνόδου μητροπολίτην λεγόμενον, ὅστις συνεπῶς προήδρευεν ἐν ταῖς ἐπαρχιακαῖς συνόδοις τῶν ἑαυτοῦ ἐπισκόπων, οὗ ἕνεκεν καὶ προϊστάμενος αὐτῶν τε καὶ τοῦ ὑψ' ἑαυτὸν ὀρθοδόξου λαοῦ ἐκαλεῖτο, ὡς περὶ δὴ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ἐπίσκοποι ἐν ταῖς ἑαυτῶν παροικίαις προήδρευον καὶ προϊστάνοιο τοῦ τε ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ. Ἐντεῦθεν παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πρωτεύουσας ἐκάστης ἐπαρχίας ἐλέγετο πρῶτος, πρῶτος ἐν ἰσοῖς (primus inter pares) καὶ Ἐπίσκοπος πρώτης ἑδρας (episcopus prime sedis) ἄπερ ταυτόσημά εἰσι τῇ λέξει «προέδρω», ἅτε δικαιούμενος νὰ συγκαλεῖ τοὺς ὑψ' ἑαυτὸν διατελοῦντας ἐπίσκοπους εἰς ἐπαρχιακὴν Σύνοδον, νὰ προεδρεύῃ αὐτῶν, καὶ νὰ χειροτονῇ αὐτούς. Κατὰ δὲ τὸ 692 ἡ Πενθέκτη ἁγία Οἰκουμ. Σύνοδος ἐν τῷ

120' αὐτῆς κανόνι ἀποκαλεῖ μὲν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Ἰωάννην ῥητῶς πρόεδρον τῆς Κυπρίων νήσου, μεταστάντι δὲ αὐτῷ διὰ τὰς ξενικὰς ἐπὶ τὴν Κύπρον ἐφόδους εἰς τὴν Ἑλλησπόντιον ἐπαρχίαν παρέσχε τὸ δίκαιον τοῦ προεδρεύειν πάντων τῶν τῆς Ἑλλησποντίου ἐπαρχίας ἐπισκόπων· καίτοι κατὰ τοὺς ἐρμηνευτὰς τῶν ἱερῶν κανόνων τοῦτο οὐκ ἐκράτησε.

Κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα συχνότερον ἀπαντᾷ ἡ λέξις «πρόεδρος», ἀποδιδομένη ἐκείνῳ τῶν μητροπολιτῶν, ὅστις ἢ μετετέθη ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν τινα, ἢ πρὸς τῆ ἑαυτοῦ καὶ ἑτέραν προσηκίησθε κατ' ἐπίδοσιν ἐπαρχίαν, ἐκκλησιαστικῇ ἀποφάσει. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἐξηκολούθει μὲν διατηρῶν τὸν τίτλον μητροπολίτου τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐπαρχίας, προσελάμβανε δὲ καὶ τὸν τίτλον «προέδρου» τῆς κατ' ἐπίδοσιν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῷ δοθείσης, ἵνα μὴ δόξῃ κατέχων δύο ἐκκλησιαστικὰς παροικίας, ὅπερ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀπηγόρευται· οὕτω π. χ. τῷ Δυρροχίου Γρηγορίῳ ἐνδεῶς ἔχοντι διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ χρόνου» ἐδόθη περὶ τὸ 1316—1327 προεδρικῶς ἡ σχολάζουσα μητρόπολις Σηλυβρίας, ἦτοι διωρίσθη προϊστάμενος τοῦ κλήρου καὶ λαοῦ τῆς Σηλυβρίας· τῷ Χαλκηδόνης Θεοδούλῳ ἐδόθη περὶ τῷ 1324 προεδρικῶς ἡ σχολάζουσα μητρόπολις Μαρωνας· ὁ Προύσης Νικόλαος ἐγένετο περὶ τὸ 1327 πρόεδρος Βιζύης (ἰδ. Acta Patriarchatus ὑπὸ Miclosich τόμ. Α') ὁ δὲ Ἀμασειᾶς Μιχαὴλ ἀναφέρεται περὶ τὸ 1387 ὡς πρόεδρος Μυδίας, τῆς διοικήσεως τῆς ἐπαρχίας Ἀμασειᾶς καὶ οἰκονομίας αὐτῆς ἀναθεθείσης τῷ ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπῳ Λιμνίων Ἰωσήφ, δίχα τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως καὶ τοῦ χειροτονεῖν ἐπισκόπους (αὐτόθι τόμ. Β'). καὶ σύγχρονα δὲ τοιαῦτα παραδείγματα ἔχομεν πρόχειρα, οἷον ὁ Καρπάθου Μεθόδιος ὡς προχηρηματίας μητροπολίτης Βερροίας εἴτα Ρόδου, μετατεθείς εἰς τὴν Κάρπαθον ὑπεγράφητο πρόεδρος αὐτῆς, ὁ ἀπὸ Σοφίας μετατεθείς εἰς τὴν τῆς Διδυμοτείχου Μητροπόλεως ἐπαρχίαν Μελέτιος ὑπεγράφητο πρόεδρος αὐτῆς κτλ.

Ὁ τίτλος λοιπὸν τοῦ «προέδρου» ἐπαρχίας τινος, ὅστις κατὰ τοὺς ἀρχαίους τῆς Ἐκκλησίας χρόνους ἠδύνατο νὰ ἀπονέμνται εἰς πάντα μητροπολίτην ὡς πρωτεύοντα μεταξὺ πάντων τῶν ἑαυτοῦ ἐπισκόπων, ἀπὸ τοῦ μεσαιῶνος καὶ ἐντεῦθεν δίδεται μόνον τῷ μεταλλάξαντι ἐπαρχίαν, ἢ πρὸς τῆ ἑαυτοῦ καὶ ἑτέραν κατ' ἐπίδοσιν προσλαβόντι μητροπολίτην, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, ἥτις ἤθελε προκύψει ἂν ἐλέγετο ἀμφοτέρων τῶν ἐπαρχιῶν μητροπολίτης. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς λέξεως «προέδρου».

Περὶ δὲ τοῦ τίτλου «τὸν τόπον ἐπέχοντος» ἐξ ὧν ἐμελέτησα καὶ θετικῶς γινώσκω, πρῶτον κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἀπαντᾷ οὗτος· διότι πρῶτον περὶ τὸ 1387 φαίνεται ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Φιλαδελφείας ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Σάρδεων (τῆς Λυδίας) διατελῶν, τοῦτου ἐκλιπόντος καὶ τῆς μητροπόλεως Σάρδεων σχολασάσης, προαρχθεῖς εἰς μητροπολίτην (Φιλαδελφείας) ἐπέιχε τὸν τόπον καὶ τὴν ἐξαρχίαν τοῦ Σάρδεων· κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐκλιπούσης τῆς μητροπόλεως Κλαυδιουπόλεως ὁ τέως ταύτης ἐπίσκοπος Ποντοπρακλείας τιμηθεὶς εἰς μητροπολίτην παρὰ

τῆς Ἐκκλησίας ἐπέιχε τὸν τόπον καὶ τὰς λοιπὰς προνομίας Κλαυδιουπόλεως· οὕτω καὶ ὁ Ἀτταλείας, τέως ἐπίσκοπος τοῦ Πέργης, τιμηθεὶς εἰς μητροπολίτην, ὡς σχολασάσης τῆς ἐν λόγῳ μητροπόλεως Πέργης, ἔσχε τὸν τόπον καὶ τὴν ἐξαρχίαν τοῦ Πέργης (ἰδ. Σύνταγμα ἱερῶν κανόνων, τόμ. Β' σ. 499).

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων καὶ ἑτέρων παραπληθίων παραδειγμάτων ἐξάγεται ὅτι ἐκείνῳ τῶν μητροπολιτῶν ἀπενέμετο ὁ τίτλος «τὸν τόπον ἐπέχων», ὅστις πρότερον ἐπίσκοπος ὢν μητροπολίτου τινος, εἴτα ἐκλιπόντος τούτου καὶ τῆς μητροπόλεως αὐτοῦ σχολασάσης, προήγεται εἰς μητροπολίτην, ἀπονεμομένων αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῶν προνομίων τῆς σχολασάσης μητροπόλεως.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις μητροπολίτας Οὐγγροβλαχίας καὶ μέρους Οὐγγροβλαχίας, ὧν ὁ μὲν ἐπιλοφορεῖτο κατ' ἀρχὰς μὲν «ἔχων τὸν τόπον» τοῦ Νικομηδείας, ἔπειτα δὲ τοῦ «Καισαρείας Καππαδοκίας» ὁ δὲ «ἔχων τὸν τόπον» τοῦ Ἀμασειᾶς, οἴκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι οἱ τοιοῦτοι τίτλοι τιμῆς χάριν ἀπενέμενον αὐτοῖς. Μὲντοι μὴ δὲ καλῶς ὅτι ἐπὶ τῆς Αἰς πατριαρχίας τοῦ αἰδίου Ἀνθίμου τοῦ ΣΤ', ἐνδημίας ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Νήφων, προῦκάθησε τοῦ Ἐφέσου Ἀνθίμου, τοῦ Ἡρακλείας Διονυσίου καὶ ἑτέρων μητροπολιτῶν ἐν ἰδιωτικῇ συναναστροφῇ αὐτῶν μετὰ τοῦ πατριάρχου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συνοδικοῦ, τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας ἀποδημούντος εἰς τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν· ἔλαβε δὲ χώραν τοῦτο μετὰ προηγουμένην ἰδιωτικὴν μεταξὺ τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ πατριάρχου σύσκεψιν καὶ συζήτησιν, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη νὰ προκαθεζῆται ὁ εἰρημένος κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβὴν αὐτοῦ ἐν οἰκίῳ ἐπισημῇ ἢ ἰδιωτικῇ συνεδριάσει, καθ' ἣν, τυχόν, καὶ οὗτος ἤθελε παρευρεθῆ, ἅτε τῆς Ἐκκλησίας τιτλοφορούσης καὶ ἐπιγραφούσης αὐτόν, ὡς «ἐπέχων τὸν τόπον» τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας. Σφάλλεται ἄρα ἢ ἐν Βουκουρεστίῳ συνελθοῦσα τῷ 1882 Νοεμβρίου κγ' Ρουμανικῆ σύνοδος, ἥτις ὑπὸ μελέτην θέισα τὴν ὑπὸ ἡμερομ. ιε' Ἰουλίου 1882 πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν, δι' ἧς ἡ Μ. Ἐκκλησία ἐποιήσατο παρατηρήσεις περὶ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ γενομένης τελετῆς καθαγιασέως ἀγίου Μύρου καὶ ἐν ἣ κατὰ τὸ κρατῆσαν ἔθος ὁ μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας ἐπιλοφορεῖτο ὡς «ἐπέχων τὸν τόπον» τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας, ἐν συνοδικῷ αὐτῆς πρακτικῷ δικαιολογούμενη περὶ τῆς ἐν λόγῳ καθαγιασέως τοῦ ἀγίου Μύρου, ἀπέδειξε τὴν παντελῆ αὐτῆς ἄγνοιαν τῆς ἀνέκαθεν πράξεως τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ψέξασα τοὺς τῷ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας ἀπονεμομένους τίτλους, ὡς «τὸν τόπον ἐπέχοντι» τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας, καὶ χαρακτηρίσασα αὐτοὺς ὡς οὔτε ἐννοίαν τινα ἔχοντας, οὔτε πρακτικὴν τινα χρῆσιν. (Ἐκθεδὶς τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐπαρχιακῆς Συνόδου ἐν Ἀνατολ. Ἀστέρι ἐτους ΚΒ' περιόδ. Β'. σ. 239).

Ὁ Καρπάθου Μεθόδιος, ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς, τῷ 1862, πρόεδρος τῆς τότε ἀρχιεπισκοπῆς Καρπάθου διατελῶν, ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν καὶ τῇ διαρρυθμίσει τοῦ Ἐκκλ. Συνταγματίου ἦτοι τοῦ Καταλόγου τῶν τάξεων τῶν μητροπο-

λιτών, προσκληθείς ως μέλος συνοδικόν και ένδνημ-
δας έν Κων/πόλει έδικαιώθη υπό του τότε Κων/πό-
λεως πατριάρχου αοιδίμου Ίωακείμ του ΒΟΥ και τής
ιεράς Συνόδου, ής μέλος έτύγχανόν και ο υποφαινω-
μένος, ίνα έν τήσ συνοδριάσεί προκάθηται και έν
ταίς χοροστασίαις προστάται του Λαρίσσης Στεφά-
νου και των μετ' αυτόν μητροπολιτών, άτε φέρων
έν χερσί συνοδικόν πιττάκιον, άπονέμον αυτό τώ
προνόμιον του «έχειν τόν τόπον» του Βερροίας.

Ταύτα κατ' έμην ταπεινήν γνώμην τά περαιτέρω
άπόκειται εις τήν βαθείαν κρίσιν των πεφωτισμένων
μελών τής Έταιρίας, ής τās έμβριθείς μελέτας και
σπουδαίας έργασίας ού διαλείπω μετ' ένδιαφέροντος
παρακολούθων και έγκαρδίως έπενλογών.

Εξαιτούμενος δε τήν χάριν και εύλογίαν του παν-
δόφου Θεού επί πάντα τά έντιμα μέλη τής φιλομού-
σου ήμων Έταιρίας, διατελώ

Έν Άμισθώ τή 14 Άπριλίου 1893.

υπερένθερος προς Θεόν εύχέτης ήμων
και πρόθυμος

† Ο Αμασελας Λασιμος.

Β'.

Άποσπασμα έπιστολής του οδωτάτου ιερέως

κ. AUVRAY.

... Περί του τίτλου «προέδρου» ταύτα και
βραχύτατα. Άνέγων παρά Δουκαγγίω «Πρόεδρος
Άντιοχείας, . . . Λαοδικείας, . . . των Έφεσίων, . . .
Δορυλίου, . . . τής Κωνσταντινουπόλεως, . . . τής
Ρώμης». Θεοδώρητος, ως έουκα, τόν τίτλον εκείνον
πάσι τοίς επισκόποις άδιακρίτως άπένευμε γράφω
(Έκκλ. ίστορ. Βιβλ. Δ'). «προέδρους ταίς δεσμεύαις
εκκλησίαις προσάλλετο». Ίσως δ' έν τοίς κάτω
χρόνοις οι έξαρκουσών τινων εκκλησιών επισκοποι,
χωρίς των λοιπών, εκαλούντο πρόεδροι. Συλλογή τις
πάντας τους τόπους τής εκκλησιαστικής ιστορίας,
έν οίς ο τίτλος τυγχάνει, συνέχουσα ήθελεν άναφω-
τίξει τούτο τώ εκλήτημα: έργον όντως προχειρότατον.

Δίλον δ' έστιν ότι ο Ηρακλείας μόνος τώ τίτλω
«προέδρου» έτιμήθη επί του Άγδρωγίκου Παλαιολό-
γου. Τότε γάρ κατά τήν διάταξιν του αυτοκράτορος
εκείνου όνομάσθησαν ο τής Καισαρείας τής Καππα-
δοκίας «υπερτίμος των υπερτίμων και έξαρχος πά-
σης Άγατολής»,

ο τής Έφέςου «υπερτίμος και έξαρχος πάσης Ά-
σίας»,

ο τής Ηρακλείας «πρόεδρος των υπερτίμων και
έξαρχος πάσης Θράκης και Μακεδονίας»,

τοιαύκοντα δύο μητροπολίται «υπερτίμοι και έξ-
αρχοι»

οι άλλοι μητροπολίται «υπερτίμοι»,

οι αρχιεπίσκοποι, οίς τισίν ουδείς επισκοπος υπε-
τάσσετο υποτεταγμένοι αυτοι ουδενί άλλο μητροπο-
λίτη, «άγιώτατοι».

Όθεν έν τώ ήμετέρω συγγράμματι (Συμβολαί εις τήν
ιστορίαν τής Έκκλησίας Άθηνών σελ. 114) (στιχ. 4)
αναγινώσκειται «του τε Ηρακλείας και προέδρου
των υπερτίμων».

Περί των τίτλων εκείνων μετιτέον τήν των άλλ-

νικών επισκόπων έπιστολήν προς τόν πάπαν Γρη-
γόριον Ι' ίνα μαρτυρώσι τήν έαυτών αιτώσ έντακοήν
περι τής ειρήνης των δύο Έκκλησιών, Μετιτέον και
τήν έν Κωνσταντινουπόλει επί του πατριάρχου Βέκ-
κου σύνοδον.

Τίτλος «τόπον επέχοντος». Βαλσαμών έν εκθέσει
του Β' κανόνος τής Α' έν Κωνσταντινουπόλει οικου-
μενικής συνόδου, ει μη άπατάμαι, γράφει ότι έξεδτιν,
ένεκα αιτιών τινων, προστιθέναι άλλοίς επισκόποις
τάς υπό των έθνών κεκρατημένας εκκλησίας. Τούτο
γάρ αι σύνοδοι συνεχώρησαν επεικειά τινι αναγκαία
κερημέται. Και δή και έξήν τισι των επισκόπων έ-
κείνων επί τους θρόνους των έντροπεσιών αυτοίς
εκκλησιών καθέζεσθαι. Τούτω συνομολογεί ο, τι Βάλ-
σαμών επιλέγει: «Η έν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος
δέδωκε τώ μητροπολίτη Ναζιανζού τήν εκκλησίαν
Άγκύρας». Άγνοώ τις αύτη ή σύνοδος. Όμως φησίν
ο πατήρ Lequien (Oriens Christianus) ότε Βαλσαμών
ήκμαζεν, αι υπογραφαί των μητροπολιτών του τε Να-
ζιανζού και του Άγκύρας έχωρίζοντο. Μετά δε τήν
κατάπτωσιν Ναζιανζού οι τής Άγκύρας μητροπολί-
ται διέμειναν. Νομίζω ότι μετ' άλλων, επί των τούρ-
κων, ή εκκλησία τής Άγκύρας έδόθη τώ Σεβαστείας,
επει έν τώ ήμετέρω συγγράμματι (Συμβολαί, κλπ. σελ.
114, στ. 5) ο Σεβαστείας καλείται (τώ 1465) «τόν
τόπον επέχον του Άγκύρας». Όθεν οδομαι ότι οι
τόπον επέχοντες παρωμοιοούντο τά πολλά τοίς παρ'
ήμιν in partibus infidelium καλουμένοις επισκόποις.
Οι λατινοι επισκοποι in partibus αξίωμα μόνον έ-
χουσιν άνευ δικαιοδοσίας.

Μετιτέον τώ συγγράμμα του πατέρος Lequien «O-
riens Christianus», και τώ του πολύμαθεστάτου ήμων
κανονογράφου Θωμασσίνου, όσπερ πολλά από του
Βαλσαμώνος αναφέρει: «Ancienne et nouvelle disci-
pline de l'Eglise», Paris 1725.

Όλος ήμετερος, πολύμαθεστάτε κύριε
έν αγάπη και Χριστώ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΩΒΡΑΙ
ιερέματος του ήγιου Ιωσήφ.

Παρατηρήσεις πρόχειροι επί τοίς τίτλοις του τοίς
επί ΜΑΝΟΥΗΛ ΓΕΔΕΩΝ:

Προέταξα έπιτηδες, αγαπητοί, τήν έπιστολήν,
ήν έπεμψέ μοι ο πανοσιώτατος έν Ραμην προεδύτε-
ρος και φίλος μου Emmanuel Auvray, όπως επιτρα-
πή μοι βραχυλογία τις έν τή γκαυμοδοτήσει, προί τι-
πλων άλλοτε μεν έχόντων τινα σημασίαν, ήδη δε
μηδμίαν έννοιαν. Όλίγα μέλλω υποβαλείν ήμιν
επί του νέου ζήτηματος, όσπερ εισήγαγεν ο φίλιτατος
εταίρος κ. Η. Άλεξανδρείδης.

Νομίζω ότι ή λέξις «πρόεδρος» ένεκεν άμαθίας
περι τήν ιστορίαν και τώ κανονικόν δικαίον κορυφω-
θείσης έν τώ αιώνι ήμων έλαμβανε σημασίας διαφώ-
ρους, άλλ' από του Β' Κανόνος τής Β' οικουμενικής
Συνόδου ουδαμώς εξηγηται, μήτε εναδοχίται του τί-
τλου ή χορηγίσις. Ο Κανών ούτος θεσπισθετέ περι
των υπερ- διαίτησιν, επισκόπων, ταίς υπερτίοις εκ-
κλησίαις μη επείγει, μηδε ομνείει τας εκκλησίας
άλλά κατά τους κανόνας, τόν μεν Άλεξανδρείας επί-
σκοπον τά έν Αίγύπτω μόνον οίκομενέιν, τους δε